

Samenvatting

De vraag naar of en hoe georganiseerde misdaad en terroristische jihadistische groeperingen samenkomen bij de verwerving van (automatische) vuurwapens is van groot belang voor opsporings- en inlichtingendiensten.

In dit onderzoek wordt dit vraagstuk verkend aan de hand van drie onderdelen:

- een literatuurstudie,
- een verkenning van de meerwaarde van sociale netwerkanalyse (SNA),
- en een illustratie van deze meerwaarde aan de hand van een concrete Nederlandse casus.

De literatuurstudie zet uiteen wat de (criminologische) theorie achter deze verwevenheid is en geeft de meest recente ontwikkelingen ten aanzien van ons denken er over weer: criminele en terroristische organisaties vissen uit dezelfde vijver voor rekrutering van hun leden; de daders van (verijdelde) aanslagen in Europa hadden veelal een criminele achtergrond; bij aanslagen in Parijs zijn vuurwapens aangetroffen die uit een lichte kwamen die is verbonden met een bekende wapenhandel lijn.

Met deze wetenschap over de internationale en Europese context als achtergrond, is verkend wat de meerwaarde van een SNA op dit thema is voor opsporingsdiensten. Op basis van een rondgang bij verschillende onderdelen van de Nationale Politie die zich met deze problematiek bezighouden, wordt geconstateerd dat om velerlei redenen SNA momenteel in beperkte mate wordt toegepast.

Na een korte toelichting op wat SNA omvat, is vervolgens uiteengezet hoe een SNA op dit thema kan worden toegepast. Daarna is de meerwaarde geïllustreerd aan de hand van een omvangrijke casus van vuurwapensmokkel en -handel:

- Op basis van primaire politiegegevens (registraties en antecedenten) en gesprekken met betrokken experts is de casus gekaderd en is een startgroep van verdachten geïdentificeerd. Van deze personen is in kaart gebracht wat hun directe netwerk is (met welke personen zijn zij in beeld gekomen bij de politie?). Vervolgens is in kaart gebracht wat het directe netwerk van deze personen is, om zo een netwerk tot de tweedegraads-connectie op te bouwen. Daarnaast zijn verscheidene persoonskenmerken van de leden van het netwerk in kaart gebracht: zijn zij opgepakt met vuurwapens? Zijn zij bekend vanuit contra-terrorisme, extremisme en radicalisering (CTER) perspectief? Zijn zij bekend als wapenhandelaren?
- Op deze manier zijn van meer dan 700 personen de onderlinge relaties in kaart gebracht, alsook hun profiel ('wapenbezitter', 'wapenhandelaar', 'terrorismeverdachte'). Hiermee kwamen 24 grotere en kleinere netwerken in beeld, die onafhankelijk van elkaar bestonden (waar geen onderlinge verbondenheid tussen is geconstateerd op basis van tweedegraads-connecties). Ook kwamen voorheen niet-onderkende verbanden in beeld.
- Op basis van de verzamelde data zijn SNA-specifieke netwerkmaten berekend, die helpen bij het identificeren van de functie die een persoon in een netwerk vervult: wie zijn belangrijk als brugpersoon tussen sub-netwerken, wie zijn centrale actoren in het netwerk, wie hebben de meeste relaties met 'belangrijke' personen? Op basis van deze netwerkmaten zijn een aantal personen geïdentificeerd als potentieel interessant voor vervolgaandacht vanuit opsporingsdiensten.

Op grond van deze verkenning wordt een verdere verdieping van dit thema aanbevolen. Ook wordt in het kader van dit onderzoek een aantal concrete mogelijkheden geschetst om SNA toe te passen binnen de politieorganisatie op dit onderwerp en aanpalende thema's. SNA kan ondersteunend zijn aan het traject van verdere informatievergaring over de nexus georganiseerde misdaad en terroristische jihadistische groeperingen en kan prioritering voor vervolgonderzoek vergemakkelijken.